

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Den 18. november 1980 vedtog et flertal i folketinget følgende dagsorden:

»Folketinget beklager, at der i ministerier og styrelser er fulgt en uens fremgangsmåde efter udsendelsen af den daværende finansministers vejledende cirkulære af 6. april 1979 om disciplinærforanstaltninger over for statstjenestemændene.

Med udgangspunkt i en positiv holdning over for bevarelse af tjenestemandsbegrebet opfordrer folketinget derfor regeringen til at fremsætte forslag til regler, der med fuld respekt for tjenestemændenes individuelle beskyttelse efter tjenestemandsløven sikrer en ensartet behandling i fremtiden.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Den forespørgselsdebat, der affødte dagsordenen, havde sin baggrund i en omfattende 3-timers arbejdsnedlæggelse blandt offentligt ansatte, herunder et stort antal tjenestemænd, den 15. marts 1979. Den 6. april 1979 udsendte finansministeren et vejledende cirkulære til samtlige ministerier om, hvilke sanktioner der efter finansministerens opfattelse burde iværksættes over for de tjenestemænd, der havde deltaget i arbejdsnedlæggelsen.

Finansministeren måtte i efteråret 1980 konstatere, at det vejledende cirkulære havde medført en uensartet behandling i ministerierne, og udsendte derfor ud fra lighedssynspunkter et nyt vejledende cirkulære af 20. oktober 1980, hvori det henstilledes, at samtlige sanktioner for deltagelse i 3-timers arbejdsnedlæggelsen blev frafaldet/tilbagekaldt. Henstillingen er fulgt af samtlige ministerier.

Tjenestemandssystemet indeholder ikke hjemmel til faglige kampskridt i form af strejke, lockout o.lign. Afgørelse af interesselvister er udtømmende omhandlet i tjenestemandsløvens §§ 46-47, hvorefter sådanne tvister, hvor der ikke kan opnås enighed om indgåelse af aftale om løn- og ansættelsesvilkår, afgøres ved, at der enten fremsættes lovforslag eller træffes afgørelse af ministeren for statens

lønnings- og pensionsvæsen (nu finansministeren) efter indhentet udtalelse fra lønningsrådet.

Som konsekvens heraf er arbejdsnedlæggelser o.lign. – herunder aktionen den 15. marts 1979 – betragtet som en overtrædelse af tjenestemandsløvens § 10, stk. 1, hvorefter tjenestemanden »samvittighedsfuldt (skal) overholde de regler, der gælder for hans stilling, og såvel i som uden for tjenesten vise sig værdig til en agtelse og tillid, som stillingen kræver«, og er over for tjenestemanden behandlet efter reglerne i tjenestemandsløvens kap. 4 om bl.a. disciplinærfølgning.

Disciplinærfølgning efter tjenestemandsløvens kap. 4 er især karakteriseret ved 3 ting:

1) Sagsbehandlingen er administrativ, dvs. ikke en domstolsafgørelse. Det er forvaltningen, der iværksætter forfølgningen og fastsætter sanktionen, og der kan som forhørsleder udpeges en repræsentant for forvaltningen. Forhørslederens opgave er at afdække sagens faktiske omstændigheder, og han skal kun afgive indstilling om sagens afgørelse, såfremt han anmodes derom.

2) Disciplinærfølgning er decentraliseret, idet ansvaret og kompetencen påhviler den enkelte minister. Der kan derfor ikke af en central myndighed – f.eks. finansministeriet – udstedes juridisk bindende forskrifter for sagers behandling og afgørelse.

3) Ansvar for tjenesteforseelser er individuelt. Det vil sige, at der ikke kan iværksættes gruppevis behandling, hvilket særligt kommer frem derved, at den enkelte tjenestemand – med vedkommende centralorganisations anbefaling – kan kræve sin sanktion behandlet efter reglerne om tjenstligt forhold.

Lovforslaget indebærer ingen ændret retlig vurdering af tjenestemændenes pligtforhold og ingen udvidelse af området for retsstridige forhold. Det indebærer derimod en ændret procedure og et andet behandlingsforum for den type af disciplinærforseelser, der med lovforslagets ord er betegnet »kollektiv overtrædelse af § 10, stk. 1«.

Udvildelsen af kompetenceområdet for voldgiftsretten, der samtidig foreslås betegnet »Tjene-